

Факултет Правни

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

(Број захтева)

Веће научних области правно-економских
наука

(Назив већа научне области коме се захтев
упућује)

(Датум)

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на одлуку о прихватању теме докторске дисертације и о одређивању ментора

Молимо да, сходно чл. 48 ст. 5 тач. 3) Статута Универзитета у Београду („Гласник Универзитета“ бр. 201/2018, 207/2019, 213/2020, 214/2020, 217/2020, 230/21, 232/22, 233/22 и 236/22), дате сагласност на одлуку о прихватању теме докторске дисертације:

„Медијација у инвестиционим споровима“

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ: међународноприватноправна

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Стеван (Милан) Димитријевић

2. Претходно образовање (назив и седиште факултета, студијски програм):

Универзитет у Београду – Правни факултет, основне студије

Универзитет у Бањој Луци – Правни факултет, магистарске студије

3. Година завршетка претходног нивоа студија: ОС 1998; МАГ 2020.

4. Година уписа на докторске студије: 2020.

5. Назив студијског програма докторских студија: Право

6. Датум подношења пријаве
теме докторске дисертације

5. октобар 2022. године

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ:

Име и презиме ментора: др Марко Јовановић

Звање: ванредни професор

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

1. „Excessive Costs and Recoverability of Cost Awards in Investment Arbitration“, (коауторски са Габријелом Ботинијем, Катрин Тити, Факундом Перес Аснаром, Џулијеном Чејсом и Олгом Пуђдемон Солом), *Journal of World Investment and Trade* 2-3/2020, стр. 251-299.
2. „Сингапурска конвенција као нови елемент правног оквира за међународну трговинску медијацију“, *Право и привреда* 3/2020, стр. 177-200
3. „Forever Young: The Gap-Filling Mechanism of the CISG As a Factor of Its Modernization“, *Balkan Yearbook of European and International Law* 2020, стр. 41-60.
4. „Правни оквир приступања Светској трговинској организацији“, *Право и привреда* 7-9/2019, стр. 368-386.
5. „Thou Shall (Not) Pass – Grounds for Refusal of Recognition and Enforcement Under the 2019 Hague Judgments Convention“, *Yearbook of Private International Law* 2019/2020, стр. 309-331
6. „О неким разликама између трговинске и инвестиционе арбитраже“, *Право и привреда* бр. 4-6/2018, стр. 345-364.
7. „Technical Barriers to Trade Under Free Trade Agreements That Bind South East European Countries“, у зборнику радова „Legal Implications of Trade Liberalization Under SAAs and CEFTA“ (ed. D. V. Роровић), Правни факултет Универзитета у Београду 2018, стр. 41-58.
8. „Кључне одлике финансирања трошкова арбитраже од трећих лица“, *Право и привреда* бр. 4-6/2017, стр. 493-509.
9. „Chapter 20: Serbia“, (коауторски са др Горданом Илић-Попов и др Светиславом Костићем), у зборнику радова „The Impact of Bilateral Investment Treaties on Taxation“ (eds. Michael Lang et al.), IBFD, Amsterdam 2017, стр. 483-504.
10. „La crise de la politique de protection des investissements de l'Union européenne“, у зборнику радова „L'idée d'Union européenne de 1929 a 2016 : du projet d'Aristide Briand au retrait du Royaume-Uni“ (eds. Y. Petit, B. Rakić, M. Lukić Radović), Правни факултет Универзитета у Београду 2017, стр. 159-172.

Обавештавамо вас да је Наставно-научно веће Правног факултета на седници одржаној

(назив надлежног тела факултета)

26. децембра 2022. године размотрило предложену тему и закључило да је тема подобна за израду докторске дисертације јер садржи оригиналну идеју и да је од значаја за развој науке, примену њених резултата, односно развој научне мисли уопште.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Професор др Зоран Мирковић

- Прилог
1. Одлука Наставно-научног већа о признавању испита положених у оквиру магистарских студија.
 2. Одлука Наставно-научног већа о прихватању теме и одређивању ментора
 3. Извештај Комисије о оцени научне заснованости теме докторске дисертације

Напомена: Факултет доставља Универзитету захтев са прилозима у електронској форми и у једном писаном примерку за архиву Универзитета

На основу члана 26. Статута Правног факултета Универзитета у Београду, чланова 10 и 47. Правилника о докторским студијама, Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Београду, на XX седници од 7. децембра 2020. године, на предлог Катедре за грађанско право, донело је

О Д Л У К У

Члан 1.

ОДОБРАВА СЕ кандидату **МР СТЕВАНУ ДИМИТРИЈЕВИЋУ** упис на докторске академске студије, Међународноприватноправна ужа научна област у школској 2020/2021. години.

Кандидату се признају следеће обавезе које је испунио на последипломским магистарским студијама на Правном факултету Универзитета у Београду као испуњене обавезе на докторским академским студијама: испит из предмета Методологија правних и друштвених наука, као положен испит из предмета Методи научноистраживачког рада и вештине (10 ЕСПБ) и одбрањен семинарски рад под насловом: „Признање судских и арбитражних одлука донетих у новим државама на територији бивше СФРЈ“ (10 ЕСПБ).

Кандидату Стевану Димитријевићу **СЕ ПРИЗНАЈУ** и следеће обавезе које је испунио на магистарским студијама на Правном факултету Универзитета у Бањој Луци као испуњене обавезе на докторским академским студијама: испит из предмета Међународни трговински уговори, као положен испит из предмета Међународно привредно право (10 ЕСПБ) и одбрањен магистарски рад као одбрањен приступни рад (20 ЕСПБ).

Кандидату се признаје укупно 50 ЕСПБ.

Члан 2.

О извршењу ове одлуке стараће се Декан Правног факултета Универзитета у Београду.

ПРЕДСЕДНИК НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВЕЋА

Београд

Проф. др Зоран Мирковић

На основу члана 26. став 1. тачка 10. Статута Правног факултета Универзитета у Београду и члана 38. Правилника о докторским студијама на Правном факултету Универзитета у Београду из 2019. године, Наставно-научно веће Универзитета у Београду -Правног факултета, на XII седници одржаној 26. децембра 2022. године, донело је

О Д Л У К У

Члан 1.

Прихвата се извештај Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације кандидата **Стевана Димитријевића** (ДС 2020-30) и одобрава израда докторске дисертације под насловом: **„Медијација у инвестиционим споровима“**.

За ментора се предлаже проф. др Марко Јовановић.

Члан 2.

О извршењу ове одлуке стараће се Декан Универзитета у Београду - Правног факултета.

ПРЕДСЕДНИК НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВЕЋА

Београд

Проф. др Зоран Мирковић

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком управника докторских студија и Катедре за грађанско право, одређени смо за чланове Комисије за одбрану пројекта докторске дисертације, са задатком да дамо мишљење да ли се може прихватити тема за израду докторске дисертације кандидата Стевана Димитријевића под називом: **„Медијација у инвестиционим споровима“**. Имајући у виду да је кандидат одбранио пројекат докторске дисертације дана 23. новембра 2022. године, те пошто су чланови комисије прегледали предлог теме, са њеним образложењем и списком основне литературе, подносимо Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду следећи:

РЕФЕРАТ

**СА ПОДАЦИМА О КАНДИДАТУ И О ОЦЕНИ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ
ПРЕДЛОЖЕНЕ ТЕМЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ**

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

а) Основни подаци о кандидату

Стеван Димитријевић рођен је 31. маја 1974. године у Београду. Дипломирао је на Правном факултету Универзитета у Београду. Магистарски рад под називом „Правни положај Мултилатералног инвестиционог суда у праву Европске уније“, одбранио је на Правном факултету Универзитета у Бања Луци, под менторством проф. др Радована Вукадиновића.

Докторске академске студије права уписао је на Правном факултету Универзитета у Београду школске 2020/2021. године, на Међународноприватноправној ужој научној области, уз признавање дела садржаја наставног плана магистарских студија у обиму од 50 ЕСПБ. Након што је испунио

све преостале обавезе предвиђене студијским програмом докторских академских студија, приступио је изради пројекта докторске дисертације, који је успешно одбранио 23. новембра 2022. године.

Оснивач је адвокатског друштва Димитријевић и партнери у Бања Луци, где ради као старији партнер. Има богато искуство као заступник и арбитар у предметима из области привредног и међународног привредног права.

б) Подаци о научним радовима

Кандидат је написао научни рад:

„Значај развоја државних капацитета за спровођење медијације у инвестиционим споровима“. Овај рад је прихваћен за објављивање у часопису *Право и привреда* бр. 1/2023, о чему је кандидат поднео одговарајућу потврду главног и одговорног уредника часописа.

У овом раду аутор полази од актуелних критика система решавања инвестиционих спорова, због којих се све чешће се говори о могућностима прибегавања медијацији као ефикаснијем одговору на барем неке изазове ове врсте спорова. С обзиром на то да инвестициони спорови имају посебну карактеристику која се огледа у улози државе као тужене стране, природно се намеће питање развоја њених капацитета како би се омогућило и веће коришћење медијације. Медијација до сада није довољно раширена у овом домену међународне заштите инвестиција, за разлику од успеха које је показала у развијеним економијама западног света, па и земаља „азијских тигрова“, које су културно врло усмерене на мирно решавање размирица. Чланак има за циљ да утврди да развој државних капацитета може допринети ширем коришћењу медијације, и да прикаже у којим све то пољима јавноправни актери ове капацитете треба да развијају, па се у том смислу идентификују и формулишу неки конкретни предлози.

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет научног истраживања је улога медијације у систему решавања међународних инвестиционих спорова.

Тренутно је на пољу регулативе и праксе који се односе на систем решавања ове врсте спорова актуелно питање реформе институционалног оквира који у процесном смислу пружа заштиту страним инвеститорима у односима са државама пријемницама улагања. Овим питањем се већ неколико година у низу интензивно бави Радна група III која делује у оквиру Комисије Уједињених нација за међународно трговачко право (УНЦИТРАЛ). Разлози за овај процес реформе у основи леже у већ широко раширеном ставу да је досадашњи систем решавања међународних улагачких спорова, који се претежно заснива на арбитражи, показао низ недостатака и да постоји криза његовог легитимитета.

Предмет предложене дисертације у директној је вези са актуелним питањем ове реформе. У овом реформском процесу, како у теорији тако и у оквиру активности Радне групе III, трага се за алтернативама у односу на садашњи систем решавања спорова, и то у распону од становишта која се залажу за мање промене постојећег система (нпр. кроз увођење двостепености у одлучивању), до оних који заговарају темељно преуређење овог система, што је случај са ставовима Европске уније која се залаже за његово потпуно преуређење и оснивање посебног мултилатералног инвестиционог суда. И сама Радна група III је назначила да је у циљу предложених реформи управо потребно размотрити све друге алтернативне механизме решавања инвестиционих спорова, а нарочито медијацију.

До данашњег дана, Радна група III није постигла консензус о правцу реформе система решавања међународних улагачких спорова. Међутим, оно што делује да се искристалисало, јесте чињеница да постоје евидентни недостаци садашњег система. Ти недостаци су, пре свега, неуједначена пракса инвестиционих арбитража, (па тако и неизвесност у вези са исходом спора), дуго трајање поступака, врло високи трошкови како самог администрирања поступка, тако и адвокатског заступања (реч је о вишемилионским евро износима; по неким показатељима из истраживања спроведеног 2021. године, просечни трошкови износе између 5 и 6 милиона евра за правно заступање и до 1 милион евра на име трошкова арбитражног трибунала и ангажованих арбитражних институција; у поређењу са тиме, по другим изворима просечан трошак инвестиционе медијације налази се у рангу између 25 и 200 хиљада евра). Такође се указује на недовољну

независност и непристраност арбитра, психолошки ефекат и ефекат на јавно мњење оваквих поступака који – за разлику од класичних арбитражних поступака – бивају све више отворени за јавност и често толико заоштрени да тешко да остане икаквог простора да се очувају односи страна које су у спору. Коначно, и не најмање битно – напротив, истиче се значајна несигурност у погледу исхода арбитражних спорова, где се врло значајне критике упућују на врло различите ставове арбитражних трибунала у случајевима који су се показивали скоро идентичним на плану чињеничног основа и меродавног права (познати тзв. аргентински случајеви: *CMS Gas Transmission Company v. The Argentine Republic*, *Enron Corporation Ponderosa Assets LP v. The Argentine Republic* и *Sempra Energy International v. The Argentine Republic*; све три коначне одлуке биле су подложне процесу поништаја пред *ad hoc* комитетом, а донете су против Аргентине. Прва није поништена, док су друге две поништене. Радило се о суштински истом чињеничном стању у вези са економском кризом која је задесила Аргентину 2001. и 2002. године, услед чега је држава увела мере које су погодили инвеститоре. Коначне одлуке трибунала у практично истим случајевима биле су напослетку дијаметрално различите).

Поставља се питање да ли је медијација управо модел који може да пружи одговоре на отворена питања и наведене критике, тј. да ли је медијација као структурирани процес адекватна алтернатива већ постојећој фази мирног решавања спора током периода „хлађења“ (тзв. *cooling-off* период) који има доста неодређен карактер и нема установљену структуру.

Ово питање је последњу деценију у жижи интересовања науке и праксе. Још 2012. године Међународна асоцијација адвокатских комора (*International Bar Association*, „ИБА“) усвојила ИБА Правила за медијацију између инвеститора и државе (*IBA Rules on Investor-State Mediation*). Уз бројне друге акте и рад других организација у овој области, до данас је усвојено најмање десетак докумената, правила, извештаја и прегледа односно упутстава који пропагирају коришћење АДР-а у најширем смислу речи за решавање инвестиционих спорова са државама. Ово јесте значајан и индикативан новитет, имајући у виду да статистика не иде у прилог популарности медијације за решавање спорних односа између улагача и

државе, где и даље значајну превагу има арбитражни начин одлучивања. Дакле, са основом се може закључити да овде није реч о праћењу већ постављених трендова у пракси, већ о намери да се будућа пракса усмери у смеру који је процењен као пожељнији од постојећег.

Упечатљиве су и активности Међународног центра за решавање инвестиционих спорова (*International Centre for Settlement of Investment Disputes*, „ИКСИД“), који је већ у свом ИКСИД Практикуму за тужене из 2015. године (*ICSID Practice Notes for Respondents*) истицао значај могућности да се спор реши споразумом пре него што ескалира. Недавно, ИКСИД је по први пут формулисао посебна правила за медијацију у инвестиционим споровима у ИКСИД Правилима медијације (*ICSID Mediation Rules*), која су ступила на снагу 1. јула ове године. Увођење предлога детаљније разрађених инструмената који би омогућавали ефикасније спровођење АДР-а у инвестиционим споровима одвијало се у претходној декади и у оквиру Уговора о Енергетској повељи (*Energy Charter Treaty*), УНЦИТРАЛ-а, Међународног института за медијацију (*International Mediation Institute*), Центра за делотворно решавање спорова (*Centre for Effective Dispute Resolution*). Коначно, 2019. године на међународном нивоу усвојена је и ступила на снагу тзв. Сингапурска конвенција такође као резултат рада УНЦИТРАЛ-а (Конвенција Уједињених нација о међународним поравнањима проистеклим из медијације), са циљем да у домену извршења поравнања постигнутих у медијацији са елементом иностраности обезбеди оквир налик ономе који пружа Њујоршка конвенција у области арбитражног решавања спорова, и тиме олакша спровођење постигнутих поравнања, па тиме и поспеши коришћење АДР и медијације.

Ова дисертација би требало да испита садашњу улогу медијације у систему решавања међународних улагачких спорова, оцени у којој мери она представља задовољавајућу алтернативу инвестиционој арбитражи и предложи решења за даљи развој овог вида решавања спорова.

3. Опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације

1. Увод
 - 1.1. Предмет и значај рада
 - 1.2. Научне хипотезе рада
 - 1.3. Методологија рада
 - 1.4. План излагања
2. Општи осврт на међународни систем заштите страних улагања
3. Преглед и оцена критика садашњег система решавања међународних улагачких спорова
4. Медијација као потенцијална алтернатива инвестиционој арбитражи
 - 4.1. Предности медијације у односу на инвестициону арбитражу
 - 4.2. Мане медијације у односу на инвестициону арбитражу
5. Анализа постојећег правног и институционалног оквира за инвестициону медијацију
 - 5.1. Испитивање адекватности и делотворности структуре поступка медијације
 - 5.2. Испитивање делотворности споразума постигнутог у оквиру инвестиционе медијације
 - 5.3. Испитивање улоге учесника у поступку инвестиционе медијације
6. Утврђивање смерница за даље унапређење инвестиционе медијације
 - 6.1. Унапређење правног оквира за инвестициону медијацију
 - 6.2. Унапређење капацитета државе и њених институција
 - 6.3. Унапређење улоге других актера у поступку инвестиционе медијације
7. Закључак

После уводних разматрања у *првом* поглављу, у *другом* поглављу би се пружио осврт на актуелни међународни систем заштите страних улагања. Сврха овог поглавља је да представи главне изазове заштите права страних улагача, што треба да обезбеди подлогу за испитивање адекватности појединих механизма решавања инвестиционих спорова. Потребно је објаснити значај процесноправне

заштите права страних улагача као и правнополитичке циљеве које та заштита треба да оствари.

У *трећем* поглављу ће се најпре изнети преглед главних критика садашњег система решавања међународних улагачких спорова, а затим ће се њихова утемељеност и релевантност испитивати из угла теоријских принципа. Циљ овог поглавља је да се надовеже на оквир истраживања постављен у претходном поглављу тако што ће у њега унети конкретне правце испитивања улоге медијације у систему решавања међународних улагачких спорова. Идентификација релевантних критика садашњег система треба да укаже на најслабије тачке инвестиционе арбитраже и издвоји сегменте у којима би инвестициона медијација могла на адекватнији начин да одговори теоријским и практичним циљевима процесноправне заштите страних улагача.

На ову анализу се сасвим логично, као њена даља конкретизација, надовезује разматрање питања да ли је, и у којој мери, медијација одговарајућа алтернатива инвестиционој арбитражи. То је предмет *четвртог* поглавља. Питање, заправо, гласи да ли медијација треба да буде алтернатива целокупном систему инвестиционе арбитраже или само неком њеном сегменту (нпр. неструктурираним преговорима у оквиру периода хлађења). Да би се одговорило на ово питање, потребно је упоредити медијацију и арбитражи и испитати њихове међусобне предност и мане. Свако од ових испитивања биће посебно изведено у одговарајућим поделјцима четвртог поглавља.

Након што се буде утврдило у којој мери медијација може да буде адекватна алтернатива инвестиционој арбитражи, прећи ће се на даље сужавање фокуса истраживања у *петом* поглављу. Ово поглавље ће разматрати инвестициону медијацију као посебан подоблик медијације који, на данашњем степену развоја права, има одређене специфичности у односу на „општу“ медијацију. Конкретно, разматраће се у којој мери постојећа структура инвестиционе медијације, недавно формулисана и усвојена правила о побољшању делотворности споразума постигнутих у оквиру медијације као и права, обавезе и дужности учесника у поступку инвестиционе медијације могу успешно да одговоре свим изазовима процесноправне заштите страних улагања, а нарочито оним изазовима за које је у

претходном делу рада утврђено да нису адекватно задовољени инвестиционом арбитражом.

Када и овај део истраживања буде обављен, постојаће сви елементи на основу којих је могуће да се утврде смернице за даље унапређење правног и институционалног оквира за инвестициону медијацију, што је предмет *шестог* поглавља. Овај део дисертације треба да представи препоруке за решавање претходно утврђених недостатака инвестиционе медијације, чиме би се створиле претпоставке за још шире коришћење медијације у поступку решавања међународних улагачких спорова.

У последњем, *седмом* поглављу дисертације изнеће се закључци до којих се у раду дошло.

4. Основне хипотезе од којих ће се полазити у истраживању

Хипотеза 1. научног истраживања: Да ли је медијација адекватна алтернатива инвестиционој арбитражи?

Ово је основна хипотеза истраживања у оквиру које ће се критички преиспитати улога медијације у поступку решавања међународних улагачких спорова. У том смислу ће се размотрити све њене предности, али и недостаци.

Хипотеза 2. научног истраживања: Медијација може да буде у већој мери искоришћена у поступку решавања међународних улагачких спорова.

Уколико се у оквиру испитивања прве хипотезе докаже да медијација може да представља ваљану алтернативу инвестиционој арбитражи, приступиће се доказивању могућности да се она у већој мери користи као механизам процесноправне заштите страних улагача. Полазна тачка у доказивању биће статистички извештаји ИКСИД-а о досадашњој примени медијације. Након тога ће се приступити анализи конкретних начина који могу да допринесу чешћем прибегавању медијацији, као што су реформа правног оквира који одређује применљивост медијације у праву заштите страних улагања, побољшање капацитета државе за делотворно учешће у медијацији, ширење знања о предностима медијације као механизма решавања спорова.

Хипотеза 3. научног истраживања: Да би била значајније коришћена у решавању међународних улагачких спорова и сама медијација мора да претрпи одређена прилагођавања правном амбијенту инвестиционих спорова.

Да би се доказала ова хипотеза, биће потребно упоредно анализирати циљеве и сврху поступка решавања међународних улагачких спорова са једне стране, и предности и мане медијације са друге. Ова контрастна анализа треба да покаже у којој мери и на који начин „општа медијација“ треба да се прилагоди захтевима права страних улагања. Провера ове хипотезе помоћи ће извођењу конкретних закључака у погледу правца и садржаја измена правног оквира медијације у праву страних улагања.

Основне хипотезе ће бити детаљније разрађиване у раду, у складу са динамиком и резултатима истраживања.

5. Методи које ће се у истраживању применити

С обзиром на предмет научног рада, кандидат ће у истраживању применити неколико научних метода, и то: 1) историјско-правни метод, 2) функционални метод, 3) упоредноправни метод, 4) позитивноправни метод - догматски и нормативни метод, 5) мултидисциплинарни метод, и 6) логички метод - аналитички и синтетички методи.

Применом историјскоправног метода анализираће се настанак ИКСИД-а и ИКСИД конвенције, као и кретање праксе кроз време у вези са решавањем инвестиционих спорова. Пратиће се и рад других институција кроз време, УНЦИТРАЛ-а, ИБА, Међународног института за медијацију, Центра за делотворно решавање спорова, и других међународних организација, као и арбитражних институција, јер су се сви они бавили питањем развоја медијације као начина решавања инвестиционих спорова.

Функционални метод ће своју примену наћи у испитивању сврхе и улоге (функције) медијације. Овај метод треба да допринесе поткрепљивању хипотезе о доприносу медијације у циљу спречавања ескалације инвестиционог спора и бржег решења и јефтинијег поступка. Такође, овај метод ће помоћи да се медијација у

целини свих својих елемената адекватно доведе у везу са комплексним системом државног уређења, тако да се осветле проблеми који из тога произлазе. Такође, служиће да се изврши поређење медијације и арбитражног начина решавања спорова.

Примена упоредноправног метода биће значајна проучавање већег броја различитих инструмената који постоје на међународном нивоу, као и у регулативи различитих држава, а такође и арбитражних институција. Ово треба да покаже на који начин је медијација регулисана, како систем регулисања доприноси већој или мањој перспективи коришћења АДР-а, те на који начин развој државних капацитета, и њеног правног и регулаторног оквира, доприноси успешности медијације. Проучиће се међународни инвестициони уговори које закључују различите земље, као и регулатива и праксе, а такође и институционално уређење држава које показују успешност у коришћењу медијације у решавању инвестиционих спорова – или које су барем омогућиле да се пружи адекватна подлога за оправдање легитимности употребе овог начина решавања сукобљених интереса и спорова између државе и инвеститора. Тако ће се сагледати који инструменти постоје на располагању ради превазилажења препрека за коришћење медијације за решавање инвестиционих спорова. Поред наведеног, проучиће се и актуелна арбитражна пракса, као и пракса у поступцима АДР-а и евентуално судским поступцима значајним за постављена питања.

Позитивноправни метод ће бити адекватан за постизање истих циљева као и упоредноправни метод, с тиме што ће се овде анализа вршити на нивоу прописа Републике Српске и Босне и Херцеговине, односно анализираће се извори права на националном и међународном нивоу, као и правила арбитражних институција, али и низ „меких правила“, кодекса или упутства различитих међународних организација (ИБА, Међународни институт за медијацију, Центар за делотворно решавање спорова, као и друге организације).

Мултидисциплинарни метод ће се користити за сагледавање постављених хипотеза и питања и са становишта економије, политичких и социолошких наука, као и психологије.

Логички метод и служиће за обраду скупљене грађе и проверу изнетих хипотеза. Они обухватају индукцију, дедукцију и аналогију.

6. Очекивани резултати и научни допринос

Очекивани резултати истраживања и научни допринос укључује систематизацију постојећег знања о коришћењу медијације у решавању међународних улагачких спорова, критичку анализу овог алтернативног начина решавања спорова, као и формулисње препорука за даље унапређење инвестиционе медијације и њено потенцијално шире коришћење.

7. Закључак

На основу претходно наведеног, Комисија је мишљења да се тема докторске дисертације кандидата Стевана Димитријевића може прихватити под насловом: **„Медијација у инвестиционим споровима“**, те зато предлаже Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду, као и Већу научних области правно-економских наука Универзитета у Београду, да одобри њену израду под менторством проф. др Марка Јовановића.

У Београду,
19. децембра 2022. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

др Владимир Павић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

др Маја Станивуковић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Новом Саду

др Марко Јовановић, ванредни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

Прелиминарни списак литературе

а) Литература на српском језику и другим званичним језицима у Републици Српској и Босни и Херцеговини

І) Књиге

1. Бартош М., *Међународно јавно право*, (I, II и III књига), Култура, Београд 1956.
2. Варади Т., Бордаш Б., Кнежевић Г., Павић В., *Међународно приватно право*, Службени гласник, Београд, 2020.
3. Варади Т., *Међународно приватно право*, Форум Нови Сад, Нови Сад 1990.
4. Дика М., Кнежевић Г., Стојановић С., *Коментар закона о међународном приватном и процесном праву*, Номос, Београд, 1991.
5. Јакшић А., *Међународно грађанско процесно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2016.
6. Јакшић А., *Међународно приватно право – Опишта теорија*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2017.
7. Јовановић М., *Материјалноправни стандарди третмана страних директних улагања*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2019..
8. Јовановић М., *Одговорност државе за заштиту страних директних улагања*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2014.
9. Кнежевић Г., Павић В., *Арбитража и АДР*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2010.
10. Крећа М., *Међународно јавно право*, девето издање, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2017.

11. Ласић М., *Арбитражно право*, Универзитет у Мостару, Правни факултет, Мостар, 2013.
12. Пак М., *Међународно приватно право*, Научна књига, Београд, 1986.
13. Петрушић Н., Арсић Ј., *Медијација – теорија, право и пракса*, Правни факултет Универзитета Унион, Службени гласник, Београд, 2021.
14. Станивуковић М., Живковић М., *Међународно приватно право – општи део*, Службени лист, Београд, 2004.
15. Станивуковић М., *Међународна арбитража*, Службени гласник, 2013.
16. Станивуковић М., *Практикум за међународно приватно право*, 4. издање. ПФНС, Центар за издавачку делатност, Нови Сад, 2007.
17. Станковић О. (уредник), *Лексикон грађанског права*, Номос, Београд, 1996.
18. Трајковић М., *Међународно арбитражно право*, Универзитет у Београду, Правни факултет, Удружење правника Југославије, Београд, 2000.
19. Цветковић П., *Међународноправна заштита страних инвестиција од некомерцијалних ризика*, докторска дисертација, Универзитет у Нишу, Правни факултет, Ниш, 2004.
20. Цветковић П., *Међународно право страних инвестиција*, монографија, Задужбина Андрејевић, Београд, 2007.
21. Шаула В., *Основи међународног приватног права Републике Српске*, Универзитет у Бањој Луци, Правни факултет, Бања Лука, 2011.

II) Чланци

22. Анђелић К., *Инвестиционе арбитраже као механизам глобалног управљања*, *Право и привреда*, бр. 4-6, 2017.

23. Бараћ И., Посредовање и арбитража као механизми АРС (алтернативног решавања спорова), *Правни живот*, бр. 10, 2019.
24. Варади Т., Правичност у међународном приватном праву, *Зборник Матице српске за друштвене науке*, бр. 58, 1973.
25. Вукадиновић Р., Јудицијализација међународних инвестиционих арбитража, *Правна ријеч*, 59/2019, Бања Лука, 2019.
26. Вукадиновић Р., О (не)арбитрабилности инвестиционих спорова из ЕУ интра БИТ-ова, *Право и привреда*, 4-6/2018, Београд, 2018.
27. Вукадиновић Р., О појму инвестиционог спора, *Зборник радова: Актуелности грађанског и трговачког законодавства и правне праксе*, Универзитет у Мостару, Правни факултет, 14/2016, Мостар, 2016.
28. Вукадиновић Р., Појам и правно регулисање страних инвестиција, *Право и привреда*, 7-9/2016, Београд, 2016.
29. Вукадиновић Р., Штетно дејство арбитражног решавања спорова из интерних споразума Европске уније, *Анали Правног факултета у Београду*, 3/2017, Београд, 2017.
30. Ђорђевић М., Милутиновић Љ., Медијација и арбитража, *Билтен Врховног касационог суда*, бр. 2, 2016.
31. Ђајић С., О циљном тумачењу међународних уговора о заштити страних инвестиција – од преамбуле до преамбуле, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 4, 2015.
32. Ђајић С., Post-Achmea Apocalypse for EU Law In International investment arbitration, *Liber Amicorum in Honour of Radovan D. Vukadinović* (eds. Allan Tatham et al.), 2020.

33. Ђундић П., Одредбе о одложном року за покретање арбитраже у међународним уговорима о заштити улагања и њихов утицај на надлежност арбитражних судова, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 2, 2012.
34. Ђундић П., Потенцијална реформа српске мреже двостраних споразума о заштити и подстицању улагања: прилика за нови почетак, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 1, 2022
35. Јовановић М., Заштита страних улагања између држава чланица Европске уније и трећих држава након ступања на снагу Лисабонског споразума, *Правни живот*, бр. 11, 2011.
36. Јовановић М., Има ли места за међународну трговачку арбитражу у европском судском простору, *Правни живот*, бр. 11, 2010.
37. Јовановић М., Нови правни оквир за транспарентност у међународној инвестиционој арбитражи, *Правни живот*, бр. 11, 2015.
38. Јовановић М., Сингапурска конвенција као нови елемент правног оквира за међународну трговинску медијацију, *Право и привреда*, бр. 3, 2020.
39. Јовановић М., Употреба ОДР техника у поступку решавања спорова поводом регистрације назива интернет домена, *Интелектуална својина и интернет*, Правни факултет Универзитет у Београду, 2018.
40. Јовановић М., Живковић У., Сукоб интереса као основ неподобности за обављање дужности арбитра, *Правни живот*, бр. 11, 2013.
41. Крвавац М., Медијација као алтернативни метод решавања спорова на основу интереса страна, *Правни живот*, бр. 11, 2018.
42. Милисављевић Б., Исцрпљење унутрашњих правних средстава као услов за примену дипломатске заштите у међународном праву, *Анали Правног факултета у Београду*, година LX, број 1., 2012.
43. Милисављевић Б., Приписивост као услов одговорности државе у међународном праву, *Анали Правног факултета у Београду*, година LX, број 2., 2012.

44. Мулалић А., Инструменти за заштиту и подстицање директних страних инвестиција у Босни и Херцеговини, *Анали Правног факултета Универзитета у Зеници*, 6/2010, Зеница 2010.
45. Николић А., Медијација у инвестиционим споровима – предлози реформе међународног инвестиционог права и могуће лекције за Србију, *Зборник радова Копаоничке школе природног права – Слободан Перовић*, Београд, 2021.
46. Николић А., Положај судија у систему медијације, *Правни живот*, бр. 7-8, 2019.
47. Николић А., Вештачка интелигенција у улози медијатора у поступку решавања спорова – блиска будућност или утопија?, *Зборник радова Копаоничке школе природног права – Слободан Перовић*, Београд, 2021.
48. Павић В., Одлучним полукоракотом напред – осврт на Закон о улагањима, *Анали Правног факултета у Београду*, година LXIV, број 1., 2016.
49. Павић В., Ђорђевић М., Новине у правном оквиру за АДР у Србији, *Harmonius Journal of Legal and Social Studies in South East Europe*, Београд, 2014.
50. Пауновић М., Основне особености инвестиционих арбитража, *Право и привреда*, бр. 4-6, 2018.
51. Пауновић М., Улога судова у арбитражном решавању привредних спорова, *Право и привреда*, бр. 4-6, 2017.
52. Поповић В., Заштита страних инвестиција и инвеститора у Републици Српској и Босни и Херцеговини, *Правни живот*, бр. 11., 2011.
53. Станивуковић М., Арбитража између државе и улагача на основу двостраних споразума о заштити и унапређењу улагања, *Зборник радова у спомен проф. др Миодрага Трајковића*, Београд, 2006.
54. Станивуковић М., Двострани споразуми о заштити и унапређењу улагања са државама чланицама Европске уније, *Правни живот*, 12/2011, Београд, 2011.

55. Станивуковић М., ИКСИД и двострани споразуми о заштити и унапређењу инвестиција Републике Србије, *Liber Amicorum Добросав Митровић*, Београд, 2007.
56. Станивуковић М., Ђајић С., Инвестициони спорови на основу Уговора о енергетској повељи, *Правна ријеч*, 39/2014, Бања Лука, 2014.
57. Станивуковић М., Окончање арбитражног поступка по правилима ICSID-а, *Правни записи, година X*, бр. 2, Правни факултет Универзитета Унион, Београд, 2019.
58. Станивуковић М., Решавање спорова који проистичу из страних улагања, *Правни живот*, 12/1997, Београд, 1997.
59. Станивуковић М., How to Use time to Administer a Local Remedy in an Investor-State Dispute, *Harmonisation of Serbian and Hungarian Law with the European Union Law: thematic collection of papers*, Volume 3, Нови Сад, 2015.
60. Стевановић К., *Поступак пред Међународним центром за решавање инвестиционих спорова (ИКСИД) као функционално апелациони систем*, докторска дисертација, Универзитет у Нишу, Правни факултет, Ниш, 2019.
61. Цветковић П., Услови заснивања надлежности центра за решавање инвестиционих спорова, *Liber Amicorum Гашио Кнежевић*, Универзитет у Београду – Правни факултет, Удружење за арбитражно право, Београд, 2016.

6) Литература на страним језицима

I) Књиге

62. Bungenberg M., Reinisch A., *Special Issue: From Bilateral Arbitral Tribunals and Investment Courts to a Multilateral Investment Court – Options Regarding the Institutionalization of Investor-State Dispute Settlement*, Second Edition, European Yearbook of International Economic Law, Springer Open, 2020.

63. Cassese A., *International Law*, Second Edition, Oxford University Press, 2005.
64. Dolzer R., Schreuer C., *Principles of International Investment Law*, Second Edition, Oxford University Press, 2012.
65. Glasl F., *Confronting Conflict – A First Aid Kit For Handling Conflict*, Hawthorn Press, 1999.
66. Goldsmith J.C., Ingen-Housz A., Pointon G.H., *ADR in Business: Practice and Issues across Countries and Cultures I*, Kluwer Law International, 2006.
67. Hanotiau B., Mourre A. (eds.), *Players' Interaction in International Arbitration*, Dossiers – ICC Institute of World Business Law, International Chamber of Commerce, 2012.
68. Kronke H., Nacimient P., Otto D., Port N.C. (eds.), *Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards: A Global Commentary on the New York Convention*, Kluwer Law International, 2010.
69. Lim C., Ho J., Paparinskis M., *International Investment Law and Arbitration – Commentary, Awards and Other Material*, Cambridge University Press, 2018.
70. Macduff I., *Essays on Mediation: Dealing with Disputes in the 21st Century, Global Trends in Dispute Resolution*, Kluwer Law International, 2016.
71. Muchlinski P., Ortino F., Schreuer C., *The Oxford Handbook of International Investment Law*, Oxford University Press, 2008.
72. Reed L., Paulsson J., Blackaby N., *Guide to ICSID Arbitration*, Second Edition, Wolters Kluwer, 2011.
73. Rovine A. (ed.), *Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation*, The Fordham Papers, 2009.

74. Rubins N., Stephan Kinsella N., *International Investment, Political Risk and Dispute Resolution, A Practitioner's Guide*, Oceana Publications, Oxford University Press, 2005.
75. Sornarajah M., *The International Law on Foreign Investment*, Fourth Edition, Cambridge University Press, 2017.
76. Sweet A., Grisel F., *The Evolution of International Arbitration – Judicialization, Governance, Legitimacy*, Oxford University Press, 2017.
77. Titi C., Fach Gomez K. (eds.), *Mediation in International Commercial and Investment Disputes*, Oxford University Press, 2019.
78. Torremans P. (ed.), *Cheshire, North & Fawcett Private International Law*, Fifteenth Edition, Oxford University Press, 2017.

II) Чланци и истраживачки радови

79. Alexander N., Chong S. (eds.), *The Singapore Convention on Mediation: A Commentary*, Wolters Kluwer, 2019.
80. Alexander N., Chong S., Mediation and Appropriate Dispute Resolution, *SAL Annual Review*, 2022,
https://kclpure.kcl.ac.uk/portal/files/176152659/7510_23_Mediation_and_ADR_Published_on_e_First_30_June_2022_1_.pdf.
81. Alexander N., Chapter 1: Global Trends in Mediation: Riding the Third Wave, *Global Trends in Mediation*, Alexander N. (ed.), Second Edition, Volume 1, Kluwer Law International, 2006.
82. Alexander N., Giorgadze V., Goh A., *SIDRA International Dispute Resolution Survey: 2020 Final Report*, Singapore International Dispute Resolution Academy, 2020.
83. Alexander N., Ray T. Abala A., Lim Hui Feng S., Lopez S., Phang Shih Ern J., Tan Xi En R., *SIDRA International Dispute Resolution Survey: 2022 Final Report*, Singapore International Dispute Resolution Academy, 2022.

84. Ali, S., Repousis O., Investor-State Mediation and the Rise of Transparency in International Investment Law: Opportunity or Threat?" *Denver Journal of International Law & Policy* 45, No. 2, 2017, <https://digitalcommons.du.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1012&context=djilp>.
85. Alvarez G. M., Blasikiewicz B., van Hoolwerff T., Koutouzi K., Lavranos N., Mitsi M., Spiteri Gonzi E., Verdegay Mena A., Wilinski P., *A Response to the Criticism against ISDS by European Federation for Investment Law and Arbitration (EFILA)*, Kluwer Law International, 2016.
86. Appel M., Tirado J, Investor-State Mediation—New Tools for Policy Makers, *Transnational Dispute Management*, (Advanced Publication) 2020). <https://www.transnational-dispute-management.com/journal-advance-publication-article.asp?key=1806>.
87. Behn D., Legitimacy, Evolution and Growth in Investment Treaty Arbitration: Empirically Evaluating the State-of-the-Art, *Georgetown Journal of International Law*, Volume 46, 2015.
88. Broches A, Avoidance and Settlement of International Investment Disputes, *American Society of International Law*, Proceedings 78,1984, 53–55.
89. Brownlie I, The Peaceful Settlement of International Disputes, *Pace International Law Review*, Vol. 7, No. 2, 1995.
90. Bunyatova S., Fear and Trembling around Investor-State Dispute Settlement: The Causes of Public Backlash against ISDS and Reforms to Overcome This, 2017.
91. Chang B., Promoting Investor-State Conciliation and Mediation: Lessons from Historic and Less Well-Known Treaty Practice, *Centre for International Law National University of Singapore, Project on Investor-State Conciliation and Mediation Working Paper*, No. 22/01, 2022.

92. Chew S., Reed L., Thomas C. (QC), Report: Survey on Obstacles to Settlement of Investor-State Disputes, *NUS – Centre for International Law Working Paper*, No. 18/01, 2018.
93. Claxton J, Compelling Parties to Mediate Investor-State Disputes: No Pressure, No Diamonds?, *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal* 20, No. 1, April 2020.
<https://digitalcommons.pepperdine.edu/drlj/vol20/iss1/4/>.
94. Claxton, J., Faithful Friend and Flattering Foe: How Investment Treaties Both Facilitate and Discourage Investor-State Mediation, *SSRN*, September 2020.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3690682.
95. Coe J. (Jr.), Settlement of Investor-State Disputes through Mediation – Preliminary Remarks on Processes, Problems and Prospects, *Settlement of Investor-State Disputes through Mediation*, (Chapter 4), 2019.
96. Coe J. (Jr.), Should Mediation of Investment Disputes be Encouraged and, If So, by Whom and How, *Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation*, The Fordham Papers (Rovine A., ed.), 2009.
97. Coe J. (Jr.), Towards a Complimentary Use of Conciliation in Investor-State Disputes: A Preliminary Sketch, *Mealey's Arb. Rep.*, No. 21, 2006.
98. Dahlan, M., von Kumberg W., Investor-State Dispute Settlement Reconceptualized: Regulation of Disputes, Standards and Mediation, *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal* 17, No. 2, October 2017,
<https://digitalcommons.pepperdine.edu/drlj/vol17/iss2/3/>.
99. Dimsey M., The Resolution of Investment Disputes: Challenges and Solutions, *Eleven International Publishing*, 2008.
100. Echandi R., Kher P., Can International Investor-State Disputes be Prevented? Empirical Evidence from Settlements in ICSID Arbitration, *ICSID Review*, Vol 29, No. 1, 2014.
101. Fan K., Mediation of Investor-State Disputes: A Treaty Survey, *Journal of Dispute*

Resolution, No. 2, 2020, <https://scholarship.law.missouri.edu/jdr/vol2020/iss2/8>.

102. Florian Innerebner L., Politicization of a Future International Investment Tribunal's Appointment and How to Avoid It, *Trento Student Law Review*, Volume 1:1, 2019.
103. Franck S., The Legitimacy Crises in Investment Treaty Arbitration: Privatizing Public International Law Through Inconsistent Decisions, *Fordham Law Review*, Volume 73, Issue 4, 2005.
104. Franck S., Anna Joubin-Bret (eds.), *Investor-State Disputes: Prevention and Alternative to Arbitration II*, UN Conference on Trade and Development (UNCTAD), New York, 2011.
105. Gaspar-Szilagyi S., Why Do or Should Foreign Investors Resort to the Courts of the Host Country Prior to Investment Treaty Arbitration?, Kristina Fauchald O., Behn D., Langford M. (eds), *The Legitimacy of Investment Arbitration. Empirical Perspectives*, Cambridge University Press, 2020.
106. Guzman A., Why LDCs Sign Treaties That Hurt Them: Explaining the Popularity of Bilateral Investment Treaties, *Virginia Journal of International Law*, Volume 38:638, 1998.
107. Hallward-Dreimer M., Do Bilateral Investment Treaties Attract Foreign Direct Investment? Only a Bit ... and They Could Bite, *Policy Research Working Paper, The World Bank Development Research Group Investment Climate*, 2003.
108. Jung J., Investor-State Mediation – A Third Lane on the ISDS Highway?, *ASA Bulletin*, No 2, 2022.
109. Kedgley A., Kang S., The Dispute Settlement Mechanisms in Major Multilateral Treaties, *NUS Centre for International Law Working Paper*, No. 18/01, National University of Singapore, Singapore, 2018, <https://cil.nus.edu.sg/publication/the-dispute-settlement-mechanisms-in-major-multilateral-treaties/>.
110. Kessedjian C., van Aaken A., Lie R., Mistelis L., Mediation in Future Investor-State Dispute Settlement, *Academic Forum on ISDS Concept Paper*, 2020/16, 2020.

111. Креша М., Towards a New Perception of Succession of States in Respect of Multilateral Treaties, *Анали Правног факултета у Београду*, година LXI, број 3., 2013.
112. Khalifa F, Mediation use in ISDS, *Transnational Dispute Management* 11, No. 1, 2014, <file:///C:/Users/stevan.dimitrijevic/Downloads/tv11-1-article55.pdf>.
113. Iu T., Kwok A, Multi-tiered Dispute Resolution Process (Mediation Protocol), *Background Paper for Session 2 of UNCITRAL Working Group III Virtual Pre-Intersessional Meeting on the Use of Mediation in ISDS*, Hong Kong, November 2020, <https://aail.org/wp-content/uploads/2020/11/2020 UNCITRAL WGIII Background Paper Session 2.pdf>.
114. Lai A., Suen M., Overcoming Challenges to the Use of Mediation in ISDS, *Background Paper for Session 1 of UNCITRAL Working Group III Virtual Pre-Intersessional Meeting on the Use of Mediation in ISDS*, Hong Kong, November 2020, <https://aail.org/wp-content/uploads/2020/11/2020 UNCITRAL WGIII Background Paper Session 1.pdf>.
115. Legum B., The Difficulties of Conciliation in Investment Treaty Cases: A Comment on Professor Jack C. Coe's "Towards a Complementary Use of Conciliation in Investor-State Disputes - A Preliminary Sketch", *Transnational Dispute Management*, Vol. 4, No. 1, 2007.
116. *Mediation of Investor-State Conflicts*, Harvard Law Review, Vol. 127, No. 8, The Harvard Law Review Association, 2014.
117. Meylan L., Online Mediation: The Practitioners' Point of View, *Transnational Dispute Management* 5, 2005.
118. Neumayer E., Spess L., Do bilateral investment treaties increase foreign direct investment to developing countries, (*LSE Research Online*), *World Development*, Elsevier Ltd, 2005.

119. Ng D., Investment Mediation, *ISDS Reform Conference: Mapping the Way Forward, Discussion Paper for the Session on Investment Mediation*, 2019, Hong Kong, 30–34, http://isdsreform2019.aail.org/wp-content/uploads/2019/02/ISDS_Discussion_Paper_Investment_Mediation_by_David_Ng-1.pdf.
120. Nigmatullina, D., The Combined Use of Mediation and Arbitration in Commercial Dispute Resolution: Results from an International Study, *Journal of International Arbitration* 33, No. 1, 2016.
121. Nurick L., Schnably S., The First ICSID Conciliation: Tesoro Petroleum Corporation v. Trinidad and Tobago, *ICSID Review* 1, No. 2 (Fall 1986): 340–353.
122. Reinisch A., The Future of Investment Arbitration – *International Investment Law for the 21st Century* (Christina Binder, Ursula Kriebaum, August Reinisch, Stephan Wittich (eds.)), Oxford University Press, 2009.
123. Ралевић М., Enforcing the pre-arbitral steps within multi-tier dispute resolution clauses: a roll of the dice, *Зборник радова Копаоничке школе природног права – Слободан Перовић*, Београд, 2021.
124. Razdrih A., Izkušnje medijatorja, *Odvetnik*, 30. mart 2006, Ljubljana 2006.
125. Reif L., Conciliation as a Mechanism for the Resolution of International Economic and Business Disputes, *Fordham International Law Journal* 14, No. 3, 1990.
126. Rigden Green A., Yang F., Investor-State Mediation, *The Investment Treaty Arbitration Review*, 7th Edition, 2022.
127. Saha H., A Critical Analysis of the Commonly Recommended Reforms of ISDS, *Legal Issues Journal*, Volume 4, Issue 1, 2016.
128. Salacuse J., BIT by BIT: The Growth of Bilateral Investment Treaties and Their Impact on Foreign Investment in Developing Countries, *The International Lawyer*, Volume 24, No. 3, 1990.

129. Salacuse J., Is There a Better Way? Alternative Methods of Treaty-Based, Investor-State Dispute Resolution, *Fordham International Law Journal* 31, No. 1, 2007.
130. Schnabel T., The Singapore Convention on Mediation: A framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements, *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal*, Vol. 19:1, 2019.
131. Schreuer C., Travelling the BIT Route, Of Waiting Periods, Umbrella Clauses and Forks in the Road, *The Journal of World Investment & Trade*, Volume 5, No. 2, 2004.
132. Schwebel, S., Is Mediation of Foreign Investment Disputes Plausible?, *Transnational Dispute Management*, Vol. 6, No. 1, March 2009.
133. Sejko D., Background Paper for Session 3 – Hybrid Models of Arbitration and Mediation, *UNCITRAL Working Group III, Virtual Pre-Intersessional Meeting on the Use of Mediation in ISDS*, 2020.
134. Sim C, Conciliation of Investor-State Disputes, Arb-Con-Arb, and the Singapore Convention, *International Commercial Mediation, special issue, Singapore Academy of Law Journal* 31, (Joel Lee Tye Beng, Nadja Alexander (eds.)), 2019.
135. Томић К., Multi-tiered Dispute Resolution Clauses: Benefits and Drawbacks, *Harmonius Journal of Legal and Social Studies in South East Europe*, Београд, 2017.
136. Turque D., Rey M., Pallez D., *Stocktaking of Investment Dispute Management and Prevention in the Southern Mediterranean Region*, OECD, Paris, 2018.
<http://www.oecd.org/mena/competitiveness/BN-Stocktaking-of-Investment-Dispute-Cairo-062018.pdf>.
137. Valderrama, C., Peru—Best Practices for Confronting International Lawsuits Brought by Private Investors, *ICSID Review* 33, No. 1, 2018): 103–24.
<https://doi.org/10.1093/icsidreview/six024>.
138. van den Berg A.J., The New York Convention of 1958: An Overview, Enforcement

- of Arbitration Agreements and International Arbitral Awards: *The New York Convention in Practice*, Emanuel Gaillard, Domenico Di Pietro (eds.), London, Cameron May, 2008.
139. von Kumberg W., The Time for Investor State Mediation has Come: A Concept Paper, *IDR Brief, Quraysh*, London, 2020, <https://quraysh.com/the-time-for-investor-State-mediation-has-come-a-concept-paper>.
 140. Walde T., Mediation/Alternative Dispute Resolution in Oil, Gas and Energy Transactions: Superior to Arbitration/Litigation from a Commercial and Management Perspective, *Transnational Dispute Management* 1 (2004):1, <https://www.transnational-dispute-management.com/article.asp?key=2>.
 141. Walde T., Nouveaux Horizons pour le Droit International des Investissements dans le contexte de la Mondialisation de l'Economie, *Transnational Dispute Management Archive issue*, www.transnational-dispute-management.com/article.asp?key=1003.
 142. Weeramantry R., Chang B., Sherard-Chow J., Conciliation and Mediation in Investor-State Dispute Settlement Provisions: A Quantitative and Qualitative Analysis, *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal*, 2022.
 143. Welsh N., Kupfer Schneider A., The Thoughtful Integration of Mediation into Bilateral Treaty Arbitration, *Harvard Negotiation Law Review*, Vol. 18:71, 2013.
 144. Zenginkuzucu D., Towards a World Investment Tribunal: New Era in Investor – State Dispute Settlement, *International Conference on Social Science Research*, 2018.
 145. Onwuamaegbu U.. The Role of ADR in Investor-State Dispute Settlement: The ICSID Experience, *Transnational Dispute Management*, Vol. 4, No. 1, 2014.